

פתח דבר

ברוך אלוהינו ואלוהי אבותינו, לו התודה והברכה בכל עת, על שהבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, על ידי משה רבנו, חיי עולם נטעה בתוכנו.

גם הכרך הזה של **מסורה ליוסף**, השמיני במספר, הורתו ולידתו ברצוננו להמשיך ולהפיץ את משנת מורנו ורבנו, גדול העוסקים בתורת משה המורה לדורות, הוא ניהו מו"ר הגאון רבי יוסף בן הרב דוד בן מו"ר הגאון רבי יחיא אלקאפח זצ"ל.

שלוש-עשרה שנים חלפו ביעף מיום שעלה השמימה הגר"י קאפח זצ"ל, ועודנו לומדים ודשים, משננים ומחפשים כל שביב הלכה, כל כתב יד, כל תשובה או אמירה, כדי להתיר ספקות חדשים גם ישנים המתעוררים מתוך רצוננו העז לדבוק בתורת משה הרב ומשה המורה.

מורנו ורבנו הגר"י קאפח, בעת שהיה אתנו, היה מקשיב לשאלותינו, חוכך בדעתו מעט, ומיד משיב לנו תשובות מאירות עיניים בכל התחומים: בהלכה, בדיני איסור והיתר, בדיני ממונות, בדיני טהרות ובדברי הגות ומחשבה, שהן הן יסודי התורה. כל איש ואישה שפנו אליו, זכו לקבל ממנו תשובה לפי ראות עיניו של מו"ר, שידע למסור את התשובה המתאימה לכל אחד ואחת מישראל בכל עת בקצרה ובחידוד השכל ונקיות הדעת המיוחדים שאפיינו אותו, כדי שיבין השואל וידע מה יעשה ישראל. ואף בשאלות נוקבות, לא זע ולא חת מורנו הדגול מלהביע את דעתו ההלכתית כאמתה של תורה, עתים במרומז עתים בגלוי, על פי גישת הרמב"ם, והכל לפי דעת השואל. מעולם לא נקט דרך של "הסתר" או "פחד" מקביעת דרך הישר בהלכה, כמו שהוא אומר על הרמב"ם:¹

הרמב"ם לא זז מדעת תורה כמלוא נימה, אמר את דבריו בפרהסיה, את אשר הוא חושב בעמקי לבו אמר בפיו ונגד כל המעיין בספריו, כי הרמב"ם אין מעליו אלא ה' אלהיו.

1 בשער, הקדמה למשנה תורה ספר הקרבנות, מכון מש"ה, קרית אונו תשנ"ב. ראה גם דבריו שלא על דברי הלכה: "את דעתי כתבתי וידעתי כי לא ימתקו הדברים לחיך רבים, אך לא בשל כך אעלים את האמת הנראית לי" ("דברים אחדים" הקדמתו לסדר התפלה של הרמב"ם המובא בסוף ספר אהבה, מכון מש"ה, קרית אונו תשמ"ה, עמ' תש"ט), וכן: "ואם עד כה נמנעתי מלכתוב דברים אלה מפני השוטים האומרים שאני "מדייק דיוקים", בצפוני פן יבושו מאשר בידיהם ויאמרו אכן יש... במקום הזה. לכן לא אמנע מלדייק עוד דיוקים, ויאמרו את אשר יאמרו". (בשער, הקדמתו לספר קנין א, מכון מש"ה, קרית אונו תשנ"ה, עמ' ט).

וכמו שהוא אומר במקום אחר:²

באו לפני [...] הוריתי להם שמותר [...]. וזה [=ת"ח אחר. י"פ] ענה להם, אחר שהתרתי, אסור, כי יש סכנה בדבר לכל בני העיר. חזרו אלי גועשים, שלא שמעו מן הסכנה הזו. גם אני לא ידעתי על הסכנה, וגם לא ידעתי שהלכה יש בה סכנה.

ענוותנותו הרבה של הגר"י קאפח עמדה לו לזכות אצל גדולי חכמי ישראל בדורנו, וייתכן שאלמלא ענווה זו, אפשר שהיה שמו מתגדל הרבה יותר, אלא שהוא העדיף לשהות בדל"ת אמות של תורה ומחקר בכרמי התורה המחשבה והתבונה של גדולי קדמונינו לשם שמים. גופו סר למשמעת שכלו, וכל תנועה שלו הייתה מדודה ושקולה. אט אט היה כותב בעט על פיסות נייר קטנות ומעלה עליהן את כל פסקיו, תורתו, הגיגיו ומחשבותיו. בעשר אצבעותיו כתב לבדו בלא עזרת צוות מגיחים או עוזרי מחקר או יועצים עשרות ספרים ומאות מאמרים ופסקי דין ומחקרים, עיונים הגותיים, ואפילו שירים ותשבצים. עליו ראוי לומר: חבל על דאבדין ולא משתכחין.

בקובץ שלפנינו מתפרסמים בפעם הראשונה שלושה כתבים של הר"י קאפח שעדיין לא ראו את אור הדפוס: הראשון, דברים שכתב על הרב משה צארום; השני אוסף דרשות לבר מצווה; והשלישי, דברים שכתב לקראת שידור ברדיו על סבו הגאון מהר"י אלקאפח הישיש.

שלמי תודה

תודתי נתונה לכל מי שתמכו, עודדו וסייעו, מי בחומר מי ברוח, להוצאתו לאור של הכרך השמיני של "מסורה ליוסף".

בכורת התודות למו"ר הרב רצון ערוסי יצ"ו, רבה של קריית-אוננו וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל, נשיא "הליכות עם ישראל" ו"מכון מש"ה", המאיץ בנו ומעודד ותומך בכל עת בדרכו המיוחדת להאיר את תורת מש"ה בקרב עם ישראל.

קובץ זה לא היה יוצא לאור ללא תרומתו המיוחדת של חבר המערכת, הד"ר יחיאל קארה יצ"ו, חוקר בכיר באקדמיה ללשון העברית, שהשביח את לשון הכותבים בטוב טעם ודעת, יומם וליל שקד על משמרתו למען ייטיב עם מלאכת הקודש. סבלנותו וענוותנותו ראויים לכל הערכה וברכה. ה' ימלא כל משאלות לבו לטובה למען ימשיך במלאכות הקודש שהוא עוסק בהן.

תודה עמוקה לחבר המערכת, ידיד נפשי הרב **צפניה ערוסי** יצ"ו, הנמצא לימיני בכל עת בהוראות ובעצות מאלופות למען יצא הקובץ משובח. מסירותו ודבקותו תרמו בלא ספק להוצאת הכרך שלפנינו, כשם שתרמו להוצאת הכרכים שקדמו לו.

ממקור הברכות יבורכו חבריי בהנהלת מכון מש"ה, שותפים איתנים למען הפצת משנת הרמב"ם. ואלו הם: הרב **יחיאל עטרי**, מר **דניאל בשארי**, מר **ערן חבשוש** ומר **יונתן סודמי**, ישמרם הצור ברוך הוא. ברכה שלוחה מאתי למר **שלום אשואל** ולגב' **ורד בדיחי**, שידיהם רב להם בעשייה הברוכה של המכון, והם משיאים לנו עצות טובות ומסייעים בידנו בכל עת. יהי רצון שנמשיך יחד כאיש אחד חברים להוציא לאור עוד ספרים הרבה כדי להגדיל תורה ולהאדירה. בהזדמנות זו אני מבקש להודות לבני משפחת קאפח, ובפרט למר **דויד קאפח** יצ"ו, המסייעים בידי לחשוף מאוצרות גנזיו של מורנו ורבנו הגר"י קאפח.

כן יבואו על הברכה כל ידידי המסייעים והמעודדים שיעצו ועזרו איש איש בדרכו. ואלו הם: מר **אדם בן-נון**, הרב ד"ר **אדיר דחוח הלוי**, הרב **אהרן קאפח**, מר **איתמר כהן**, מר **אלי נגר**, אחי **אריאל פרחי**, הרב ד"ר **חננאל סרי**, מר **טוב צדוק**, מר **מאיר חמדי**, מר **שלום פנחס-כהן** ומר **תמיר רצון**. יגמול להם צור העולמים על הטוב שגמלוני.

תודות מאלופות לידיד נפשי **אבי חמדי** יצ"ו, הממריץ ומעודד, מוליך ומביא בכל עניינים שבקדושה, בעלונים ובחוברות, בספרים ובמפעלי חסד. יברך ה' אותו ואת כל בני ביתו בכל מילי דמיטב באורך ימים ושנים בבריאות טובה, ובכל אשר יעשו, ה' יצליח דרכם.

ברכה ממקור הברכות שלוחה לכל התורמים להוצאתו לאור של כרך זה, ובעיקר לבני משפחת סרי, שתרמו להוצאת הכרך לזכר הוריהם. תהא משכורת כולם שלמה מעם ה' אלהי ישראל, ויזכו ליאור באור תורת מש"ה.

חביבים אחרונים, אברך את בני משפחתי. הוריי היקרים, אבי מורי **משה** ואמי **אביגיל** יצ"ו, חמי דן ורעייתו **ויולט** יצ"ו. ישלם להם ה' שכר טוב וימלא כל משאלות לבם לטובה על עזרתם וסיועם בכל עת ובכל שעה, ויזכו לרוות נחת מכל בניהם ונכדיהם באורך ימים ושנים בבריאות הגוף והנפש.

לא אחשוך את פי מלברך את נוות ביתי, אשת החיל, **יעל** מנשים באהל תבורך, על רוב מסירותה ויגיעתה הן בפרי כפיה הן במלאכות הבית וחינוך הילדים אשר חנן אותנו אל עליון, ובעיקר במאמציה לסייע לי לפנות מזמני כדי לעסוק בתורת מש"ה. יהי רצון שנזכה אנו וצאצאינו להיות עובדי ה' ועוסקים בתורה לשמה.

